

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Valtion ravitsemiskeskuksesta**

**ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esityksessä ehdotetaan, että valtion ravitsemiskeskuksesta muodostetaan valtion liikelaitoksista annetun lain, jäljempänä yleislaki, mukainen liikelaitos. Säädettyväksi ehdotettava laki on yleislaissa tarkoitettu laitospöytäkirja laki. Valtion ravitsemiskeskuksen organisaattorinen asema muuttuisi yleislaissa tarkoitettulla tavalla siten, että se olisi valtion tulo- ja menoarvion ulkopuolinen liikelaitos.

Ehdotettavassa laissa annetaan myös tarvittavat yleislakia täydentävät säännökset. Ravitsemiskeskuksesta ehdotetaan annettavaksi oikeus ottaa pitkäaikaista lainaa yleislaissa tarkoitettulla tavalla.

Esityksen tavoitteena on parantaa ravitsemiskeskuksen palvelu- ja kilpailukykyä. Ravitsemiskeskus toimisi liiketaloudellisin periaattein valtiolla ja muualla julkishallinnossa. Sen tehtävänä olisi tuottaa ja hankkia henkilöstö-,

oppilaitos- ja laitosruokailun tuotteita ja palveluja sekä niihin liittyviä muita palveluja ensisijaisesti valtion ja muun julkishallinnon virastoille ja laitoksille sekä niiden omistamille ja valtionapua saaville yhteisöille. Ravitsemiskeskuksen tulisi ottaa toiminnassaan huomioon erityisesti valtion ja muun julkishallinnon ravitsemispalvelujen tarve sekä ravitsemispalvelujen terveellisyys.

Liikelaitoksena ravitsemiskeskus jatkaisi nykyisen Valtion ravitsemiskeskuksen toimintaa. Valtion ravitsemiskeskuksen nykyinen henkilöstö siirtyisi uuden liikelaitoksen palvelukseen. Työsopimussuhteinen henkilöstö säilyttää aikaisempiin palvelusuhteisiinsa liittyvät oikeudet ja velvollisuudet.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1989.

## SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT .....	3	3.2.2. Vaikutukset ravitsemiskeskukselle .	8
<b>1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys</b> .....	<b>3</b>	3.2.3. Toimialavertailua .....	8
1.1. Tavoitteet .....	3	3.2.4. Vaikutukset valtiontaloudelle .....	8
1.2. Keinot .....	3	<b>4. Suhde muuhun lainsäädäntöön</b> .....	<b>9</b>
<b>2. Nykyinen tilanne ja uudistuksen valmistelu</b> ....	<b>4</b>	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT .....	9
2.1. Lainsäädäntö .....	4	<b>1. Laki Valtion ravitsemiskeskuksesta</b> .....	<b>9</b>
2.2. Valtion ravitsemiskeskuksen toiminta .....	5	<b>2. Tarkemmat säännökset</b> .....	<b>11</b>
2.3. Valtion ravitsemiskeskuksen organisaatio ..	6	<b>3. Voimaantulo</b> .....	<b>11</b>
2.4. Uudistuksen valmistelu ja lausunnon antajat .....	6	<b>4. Säättämisyjärjestys</b> .....	<b>11</b>
<b>3. Esityksen hallinnolliset ja taloudelliset vaikutukset</b> .....	<b>7</b>	LAKITEKSTI .....	12
3.1. Hallinnolliset vaikutukset .....	7	<b>Laki Valtion ravitsemiskeskuksesta</b> .....	<b>12</b>
3.2. Taloudelliset vaikutukset .....	7		
3.2.1. Aloittava tase .....	7		

## YLEISPERUSTELUT

### 1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

#### 1.1. Tavoitteet

Valtion ravitsemiskeskus toimii ravitsemisalan henkilöstö-, oppilaitos- ja muuta laitosuokailua toteuttavalla sektorilla. Toimi-alueena on valtionhallinto ja muu julkinen hallinto. Ravitsemiskeskus toteuttaa työpaikka-, oppilaitos- ja laitosuokailua virastojen ja laitosten kanssa tekemiensä sopimusten perusteella. Sopimusehdot ovat alalla yleisesti noudatettuja ja samat kaikille ruokalanpitäjäyrityksille.

Liikelaitosuudistuksen yleisenä tavoitteena on lisätä valtionhallinnon sisäisten palvelulaitosten mahdollisuuksia toimia tehokkaasti ja tuottaa laadukkaita palveluja. Palvelulaitokset tulisi myös valtionhallinnon sisäisten palvelujen tuottamisessa asettaa avoimeen kilpailuasemaan.

Valtion ravitsemiskeskuksella ei ole säädöksiin tai määräyksiin perustuvaa yksinoikeutta valtion tai muun julkisen hallinnon ruokailupalvelujen tuottamisessa vaan se kilpailee alan muiden yritysten ja virastojen ja laitosten itse järjestämän ruokalanpidon kanssa. Lakiehdotuksen mukaan tällainen kilpailutilanne säilyisi ja Ravitsemiskeskuksen asemaa kehitettäisiin asettamalla se toiminnallisesti ja taloudellisesti kilpailevien yritysten kanssa tasaveroiseen asemaan.

Ehdotuksen mukaan ravitsemiskeskus olisi edelleen valtion ja muun julkisen hallinnon sisäinen palvelulaitos. Se voisi tarjota palvelujaan ensisijaisesti valtion ja muun julkishallinnon virastoille ja laitoksille sekä niiden omistamille tai valtionapua saaville yhteisöille. Ehdotuksen sisältämien toimialuetta koskevien säännösten tarkoituksena on rajata ehdotuksen mukaisen ravitsemiskeskuksen toiminta Valtion ravitsemiskeskuksen nykyiselle toimialueelle.

Esityksen keskeisiä tavoitteita ovat ravitsemiskeskuksen toiminta- ja palvelukyvyyn parantamisen ohella sen oman taloudellisen vastuun korostaminen sekä taloudellisen ja toiminnallisen ohjattavuuden kehittäminen eduskunnan ja valtioneuvoston asettamien tavoitteiden mukaisesti.

Valtion ravitsemiskeskuksen tulee voimassa olevien säännösten mukaan noudattaa valtionhallinnon menettelytapoja hallinnossa, suunnittelussa, budjetoinnissa, hankinnoissa ja henkilöstöasioissa. Liikeperiaattein toteutettava asiakaspalvelu edellyttää toiminnalta joustavuutta sekä kehittämis- ja muutosvalmiutta, mihin nykyiset määrämuotoiset menettelytavat eivät aina anna riittäviä mahdollisuuksia. Esityksen eräänä tavoitteena onkin ravitsemiskeskuksen toimintaedellytysten parantaminen hallintomenettelyä yksinkertaistamalla ja ravitsemiskeskukseen kohdistuvaa ohjausta uudistamalla. Ravitsemiskeskuksen tulisi myös voida nykyistä joustavammin kehittää henkilöstöhallintoaan ja kilpailla toimialansa työvoimasta.

#### 1.2. Keinot

Esityksessä ehdotetaan, että valtion ravitsemiskeskukselta muodostetaan valtion liikelaitoksista annetussa laissa (627/87), jäljempänä yleislaki, tarkoitettu liikelaitos.

Valtion ravitsemiskeskuksen nykyinen toiminta soveltuu hyvin harjoitettavaksi yleislain tarkoittamassa liikelaitosmuodossa ja sen nykyinen organisaatio ja toimintatapa vastaa jo sinänsä useita yleislain asettamia edellytyksiä. Liikelaitosmuodossa ravitsemiskeskusta voidaan kehittää siten, että se on toiminnallisesti ja taloudellisesti alan muiden yritysten kanssa samankaltaisessa asemassa. Ravitsemiskeskuksen ohjaus selkiytyisi siten, että eduskunta ja valtioneuvosto voivat toiminta- ja palvelutavoitteita asettaessaan ottaa huomioon ravitsemiskeskuksen erityiset tehtävät julkisin varoin

rahoitetun ruokahuollon toteuttajana muun muassa valtion henkilöstöruokailussa ja opintososiaalisen toiminnan osana olevassa opiskelijaruokailussa.

Keskeinen esityksen aiheuttama muutos Valtion ravitsemiskeskuksen nykyiseen toimintaan verrattuna olisi siihen kohdistuvan ulkoisen ohjauksen selkeytyminen ja tulostavastuun korostuminen. Ravitsemiskeskus käyttäisi tulojaan menojensa maksuun eikä tuloja ja menoja enää sisällyttäisi valtion tuio- ja menoarvioon.

Esityksen mukaan ravitsemiskeskuksen toimiala, tehtävät ja toiminnan ensisijainen kohdistuminen valtioon ja muuhun julkishallintoon säilyvät nykyisen kaltaisina. Ehdotukseen tai muihin säännöksiin ei sisälly määräyksiä ravitsemiskeskuksen yksinoikeudesta tai erityisasemasta ruokalanpidossa. Ravitsemiskeskus toimisi toimialueellaan näin ollen edelleen kilpailutilanteessa virastojen ja laitosten itse järjestämän ruokalanpidon ja toimialan yritysten kanssa.

Ravitsemiskeskuksen toimialue on ehdotuksessa määritelty siten, että julkisin varoin järjestettyyn tai tuettuun toimintaan liittyvä ruokahuolto voidaan niin haluttaessa järjestää tätä varten olevan valtion liikelaitoksen toimesta. Ravitsemiskeskuksella on lisäksi muun muassa ruokahuollon järjestämistä, keittiösuunnittelua ja ravitsemusopillista asiantuntemusta, jota useimmilla palveluja tarvitsevilla virastoilla ja laitoksilla ei ole, ja jota ne edelleen voisivat käyttää.

Ehdotuksen mukainen toiminnan ensisijainen suuntaaminen julkishallintoon tarkoittaa, että toiminnalle tämän toimialueen ulkopuolella tulee olla erityisiä syitä kuten julkishallinnon ruokailupalvelujen tukeminen tai turvaaminen. Ehdotuksessa on myös asetettu ravitsemiskeskukselle palvelutavoite, jonka mukaan sen on otettava toiminnassaan huomioon erityisesti valtion ja muun julkishallinnon ravitsemispalvelujen tarve. Se edellyttää, että ravitsemiskeskuksen on järjestettävä muun muassa palvelujen tuottamistapa ja alueellinen sijoittaminen tämän tavoitteen mukaisesti. Toimialueen osalta ehdotus vastaa voimassa olevaa Valtion ravitsemiskeskusta koskevaa lakia.

Valtion ravitsemiskeskus ei harjoita yleistä anniskeluravintola-, kahvila- tai majoitusliiketoimintaa eikä tällainen toiminta kuuluisi myöskään lakiehdotuksen mukaisen ravitsemiskeskuksen tehtäviin.

Ravitsemiskeskuksen hallinto ja talous järjestettäisiin yleislain mukaisesti. Valtion ravitsemiskeskuksen johtokunnassa ovat palvelujen käyttäjiä edustaneet eräiden virastojen sekä valtion henkilöstön keskusjärjestöjen ehdotuksesta määrätty edustajat. Ehdotuksen mukaisen ravitsemiskeskuksen hallitus on tarkoitus muodostaa samojen periaatteiden mukaan.

Esityksessä ehdotetaan, että ravitsemiskeskus voisi ottaa yleislain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla pitkäaikaista lainaa valtioneuvoston antamien ehtojen puitteissa investointiansa joustavaksi toteuttamiseksi.

## 2. Nykyinen tilanne ja uudistuksen valmistelu

### 2.1. Lainsäädäntö

Valtion ravitsemiskeskukselta on säädetty sitä koskevassa laissa (101/75, muut. 68/76) ja asetuksessa (182/75, muut. 232/76). Laissa säädetään ravitsemiskeskuksen tehtävät, asema hallinnossa ja toimintaperiaatteet.

Lain 2 §:n 1 momentin mukaan valtion ravitsemiskeskuksen tehtävänä on, sovittuaan siitä asianomaisten virastojen ja laitosten kanssa, perustaa työpaikkaruokaloita sekä huolehtia niiden avulla valtion palveluksessa olevan henkilöstön työolosuhteissa tarvitsemista ravitsemispalveluista. Lain 1 §:n 2 momentin mukaan virasto tai laitos voi antaa henkilökuntaruokalan pidon myös muun kuin ravitsemiskeskuksen tehtäväksi.

Valtion ravitsemiskeskukselta annetun lain 2 §:n 2 ja 3 momentin nojalla ravitsemiskeskus voi huolehtia työpaikkaruokailun järjestämisestä lisäksi valtionapua saavissa yhteisöissä ja laitoksissa sekä erityisistä syistä huolehtia myös muista ravitsemispalveluista.

Valtion ravitsemiskeskusta on siitä annetun lain 6 §:n mukaan hoidettava yleisten liikeperiaatteiden mukaan pyrkimällä siihen, että ravitsemiskeskuksen varsinaiset tulot peittävät sen varsinaiset menot. Muille kuin valtionhallintoon ja valtionapulaitoksille osoitettujen ravitsemispalveluiden osalta toiminnalta on kuitenkin vaadittu liiketaloudellista kannattavuutta.

## 2.2. Valtion ravitsemiskeskuksen toiminta

Valtion ravitsemiskeskuksen toiminta-ajatuksena on tuottaa ja hankkia valtion ja muun julkishallinnon henkilöstölle ja opiskelijoille heidän työ- tai opiskelupaikoillaan tarvitsemiin ravitsemispalveluja. Tätä varten ravitsemiskeskus paitsi hoitaa työpaikka-, oppilaitos- ja laitospalveluita, myös tuottaa työpaikoille ateriapalveluja, kuten lämpötarjottimia, termosannoksia ja automaateista saatavia aterioita.

Valtion ravitsemiskeskus on luonteeltaan hallinnon sisäinen palvelulaitos. Sen pitämistä 212 henkilöstöruokalasta on 187 valtion virastoissa ja laitoksissa, 4 valtion yhtiöissä, 16 kunnissa ja 5 valtionapua saavissa yhteisöissä. Kuntien, valtion yhtiöiden ja valtionapuyhteisöjen ruokalot ovat usein sopimusten perusteella myös valtion henkilöstön käytettävissä. Valtion ravitsemiskeskuksen 125 oppilaitosruokalasta on 67 valtion oppilaitoksissa ja 58 valtionapua saavissa oppilaitoksissa, lähinnä ammatillisissa kurssikeskuksissa, joiden ruokailukustannuksista vastaa kokonaisuudessaan valtio. Lisäksi valtion ravitsemiskeskus hoitaa 8 työsiirtolaruokalaa.

Valtion henkilöstöruokailun järjestämiseksi ravitsemiskeskus ostaa ruokailupalveluja muilta työnantajilta ja yksityisiltä ravitsemisliikkeiltä. Vuonna 1987 sopimusruokapaikkoja oli kaikkiaan 411, joista yksityisiä ravitsemisliikkeitä oli 356. Valtion ravitsemiskeskus ostaa elintarvikkeet alan tukkuliikkeiltä ja raaka-ainetoimittajilta. Raaka-ainestojen arvo oli 154 miljoonaa markkaa vuonna 1987. Elintarvikehankinnoissa ja aterioiden kehittämisessä on otettu huomioon suosituksia muun muassa kotimaisten marjojen ja sienten sekä poronlihan käytön edistämisestä. Ravitsemiskeskus toimii asiantuntijana valtion keittiö- ja ruokalasuunnittelussa antaen lausuntoja rakentaville virastoille ja laitoksille niiden ruokalasuunnitelmista. Lisäksi ravitsemiskeskus avustaa valtiovarainministeriötä valtion henkilöstöruokailun kehittämisessä pitämällä yllä valtion työpaikkojen ruokailujärjestelyjä koskevia tiedostoja ja suunnitelmia ja osallistumalla asiantuntijana henkilöstö- ja oppilaitosruokailua koskevaan valmistelutyöhön.

Valtion ravitsemiskeskuksen liikevaihto oli 317 mmk vuonna 1987. Liikevaihdosta 55 % kertyi työpaikkaruokailusta, 43 % oppilaitosruokailusta ja 2 % laitospalvelusta. Valtionhallinnon osuus liikevaihdosta oli 77 %, val-

tionapua saavien yhteisöjen 20 % ja kuntien osuus 3 %. Myös valtionapua saavien yhteisöjen ruokailukustannuksista vastaa pääosin valtio.

Ruokalanpito perustuu virastojen ja laitosten sekä muiden yhteisöjen kanssa tehtyihin ruokalanpitosopimuksiin. Ruokalanpidon ehdot ovat samat kaikille ruokalanpitäjille eivätkä ne poikkea alan yleisestä käytännöstä. Valtion työpaikkaruokaloiden sopimusehdot on vahvistanut valtiovarainministeriö ja ne koskevat samalla tavoin kaikkia ruokalanpitäjiä. Vuonna 1987 valtion ravitsemiskeskuksen hoidossa oli valtion noin 300 työpaikkaruokalasta 187 (60 %). Virastojen ja laitosten omassa hoidossa oli 95 ruokalaa (31 %) ja valtion ulkopuolisten yritysten ja yhteisöjen hoidossa 30 (10 %). Koko maan oppilaitosruokalosta, joita on peruskouluja lukuun ottamatta noin 800, ravitsemiskeskuksen hoidossa oli 125 (14 %).

Henkilöstöruokalaita oli Suomessa vuonna 1987 kaikkiaan noin 2 500. Näistä noin 1 500 oli työnantajien omassa hoidossa ja noin 1 000 ulkopuolisten yhteisöjen hoidossa. Henkilöstöruokaloitten kokonaismäärästä valtion ravitsemiskeskuksen osuus on noin 8 %.

Valtion ravitsemiskeskus huolehtii ruokalanpidosta myös sellaisissa valtion toimipaikoissa, joissa toiminta ei aina ole yksikkökohtaisesti kannattavaa. Näiden yksiköiden taloudellinen merkitys on kuitenkin liiketoiminnan koko laajuuteen nähden vähäinen. Tällaisia kohteita ovat mm. erilaiset varikot, teletalot sekä tie- ja vesirakennuslaitoksen ja valtionrautateiden eräät toimipisteet. Ne sijaitsevat usein syrjässä, ovat henkilöstömääriltään pieniä ja henkilöstön työ on luonteeltaan liikkuvaa ja työajat tavanmukaisesta poikkeavia. Ruokailun järjestämiseksi ei ole kuitenkaan näissä kohteissa taloudellisempia vaihtoehtoja.

Valtion ravitsemiskeskus on perustettu vuonna 1948 huolehtimaan silloisten jälleenrakennustyömaiden ja myöhemmin työttömyystyömaiden muonituksesta. Työmaiden vähetessä 1960-luvulla toimintamuodoksi vakiintui vähitellen virastojen ja laitosten pysyvien työpaikkojen ruokalatoiminta sekä työllisyyskoulutuksen perustettujen ammatillisten kurssikeskusten ruokaloitten hoito. Henkilöstöruokailun tullessa 1970-luvun alussa työmarkkinaneuvottelujen kohteeksi, valtion ravitsemiskeskus hoiti jo yli 100 valtion henkilöstöruokalaa. Valtion vuoden 1976 virka- ja työehtosopimusten

yhteydessä asetettiin valtion työpaikkaruokailun tavoitteeksi, että valtion koko henkilöstö tulee asteittain saattaa työpaikkaruokailumahdollisuuden piiriin. Sopimuksen toteuttamiseksi valtiovarainministeriö antoi Valtion ravitsemiskeskukselle suunnittelu-, kehittämis- ja toimeenpanotehtäviä. Tämä johti uusien henkilöstöruokaloiden perustamiseen valtion suurimmille työpaikoille, ateriapalvelujen tuottamiseen sekä sopimusruokailun järjestämiseen ravitsemisliikkeissä. Ravitsemiskeskuksen toiminta kasvoikin määrällisesti huomattavasti juuri 1970 -luvun lopussa ja vielä 1980 -luvun alussa. Tällä hetkellä valtion henkilöstöruokailun kehittäminen on ruokailumahdollisuuksien järjestämisen suhteen lähes päätöksessään. Jo yli 90 %:lla valtion palveluksessa olevista on mahdollisuus käyttää järjestettyjä henkilöstöruokailupalveluja. Ravitsemiskeskuksen toiminnan kehittämisen painopiste on henkilöstöruokailussa siirtynyt asiakaspalvelun ja laadun parantamiseen, jonka tavoitteena on lisätä tarjottujen palvelujen käyttöä. Ravitsemiskeskus on teettänyt toimintansa kehittämiseksi muun muassa keittiöiden työoloja, henkilöstöruokaloiden käyttöä, aterioiden ravintosisältöä ja henkilöstöruokailun ravitsemuksellisia ja terveydellisiä vaikutuksia koskevia tutkimuksia ja selvityksiä sekä menetelmiä keittiötyön kehittämiseksi ja aterioiden ravintosisällön seuraamiseksi. Ravitsemiskeskus antaa asiakkailleen terveydelliseen ruokailuun ohjaavaa ravintovalistusta. Toiminnan viimeaikaiseen kehitykseen ovat vaikuttaneet erityisesti keskiasteen koulutuksen laajeneminen sekä keskiasteen opiskelijoiden opintososiaalisten etujen kuten kouluruokailun kehittäminen.

Suomessa ja muissa Pohjoismaissa henkilöstö- ja oppilasruokailu on järjestetty lähes yhdenmukaisin periaatein. Ruokaloita hoitavat joko yhteisöt itse tai ulkopuoliset ruokalanpitäjät. Myös peruskustannusten jako on samankaltainen. Henkilöstöruokailussa työnantajat vastaavat tiloista, koneista, laitteista ja kalusteista sekä eräistä ylläpitokustannuksista. Ruokalanpitäjät taas vastaavat muista kustannuksista, lähinnä raaka-aine- ja työvoimakustannuksista, jotka muodostavat aterian perittävän hinnan. Tältä osin ruokailun järjestämisperiaatetta ohjaa Kansainvälisen Työjärjestön työpaikkaruokailusuositus vuodelta 1956. Sen mukaan työnantajan tulee vastata muun muassa ruokailutilojen rakennuskustannuksista ja ylläpitokustannuksista lukuun ottamatta keit-

tiöhenkilöstön palkkoja ja aterioiden raaka-aineita. Suosituksen mukaan aterioiden hinnan tulisi määräytyä tavalla, joka eliminoi voittokohdan sosiaalitulojen toiminnassa.

### 2.3. Valtion ravitsemiskeskuksen organisaatio

Valtion ravitsemiskeskuksen organisaatio muodostuu tulosyksikköinä toimivista ruokaloista, kymmenestä alueyksiköstä ja pääkonttorista. Vuoden 1987 lopussa ruokalatehtävissä oli 1655 henkilöä, alueyksiköissä 53 henkilöä ja pääkonttorissa 39 henkilöä. Henkilöstö oli johtajaa lukuun ottamatta työsopimussuhteessa valtioon. Toiminta kattaa koko maan. Alueyksiköistä 3 ja ruokaloista 97 on pääkaupunkiseudulla, 7 alueyksikköä ja 303 (74 % kaikista ruokaloista) muualla maassa.

Valtion ravitsemiskeskus kuuluu valtiovarainministeriön hallinnonalaan palkkaosaston alaisena liikelaitoksena. Toimintaa ohjaa ja valvoo johtokunta. Johtokuntaan kuuluvat puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä enintään kuusi jäsentä, jotka samoin kuin heidän varamiestensä valtioneuvosto määrää kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Johtokunnassa ovat olleet edustettuina valtiovarainministeriö sekä ravitsemiskeskuksen palveluja käyttävien tahojen edustajina suurimpien virastojen sekä valtion henkilöstön keskusjärjestöjen ehdotuksesta määrättyjä jäseniä.

Valtion ravitsemiskeskuksen toimintaa johtaa johtaja. Alueyksiköitä johtavat aluepäälliköt apunaan 3—5 asiantuntija- ja toimistotehtävissä työskentelevää henkilöä. Ruokaloita johtavat suurtalouden esimiehet tai emännät ja niissä työskentelee ruokalan koosta riippuen 1—30 henkilöä.

### 2.4. Uudistuksen valmistelu ja lausunnon antajat

Hallituksen esitys on osa valtion liikelaitos-uudistusta. Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriön 22.4.1987 asettamassa työryhmässä, jonka tehtävänä on ollut valmistella ehdotus valtion ravitsemiskeskusta koskeviksi säädöksiksi. Työryhmässä ovat valtiovarainministeriön lisäksi olleet edustettuina valtion ravitsemiskeskus sekä sen henkilöstö. Työryhmän mietinnöstä pyydettiin Hotelli- ja ravintolaneuvosto ry:n, Hotelli- ja ravitsemisalan yrittäjä-

liitto ry:n, opetusministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön, ammattikasvatushallituksen, kunnallisten keskusjärjestöjen sekä valtion henkilöstöä edustavien ammatillisten keskusjärjestöjen lausunnot, jotka on otettu huomioon ehdotuksen jatkovalmistelussa. Erityisesti on muutettu ja täsmennetty Ravitsemiskeskuksen toimialaa ja toimialuetta koskevia ehdotuksia.

### 3. Esityksen hallinnolliset ja taloudelliset vaikutukset

#### 3.1. Hallinnolliset vaikutukset

Yleislain soveltaminen valtion ravitsemiskeskukseen lisäisi sen organisatorista itsenäisyyttä sekä keventäisi sen toimintaa ja taloutta koskevia hallintomenettelyjä. Itsenäisyyttä lisäävät erityisesti käyttö- ja sijoitustalouden irrottaminen tulo- ja menoarviosta sekä investointien ohjauksen uudistuminen. Ravitsemiskeskuksen ohjauksen painopiste olisi sen toiminnan ohjauksessa ja tulostavoitteiden asettamisessa aikaisemman resurssiohjauksen sijasta. Vastuuta yksittäisistä hankkeista ja hankinnoista siirrettäisiin eduskunnan ja valtioneuvoston asettamissa rajoissa ravitsemiskeskukselle.

Laitoksen sisäisen organisaation järjestäminen kuuluisi laitokselle itselleen. Henkilöstöhallinnossa menettelytapoja yksinkertaistettaisiin ja ravitsemiskeskus voisi nykyistä paremmin ottaa henkilöstöpolitiikassaan huomioon toimintansa ja toimialansa erityispiirteet. Henkilöstön asema ja osallistuminen vahvistuisi, koska yleislain mukaisesti ravitsemiskeskuksen hallituksen yksi jäsen edustaisi sen henkilöstöä. Valtion ravitsemiskeskuksen nykyinen henkilöstö siirtyisi ravitsemiskeskuksen palvelukseen. Työsopimussuhteinen henkilöstö säilyttäisi aikaisemmat oikeudet ja velvollisuudet.

Ravitsemiskeskukseen sovellettaisiin yleislain mukaan yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain mukaista osallistumisjärjestelmää. Eduskunnan käsiteltävänä on kuitenkin hallituksen esitys laiksi yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (190/1987 Vp). Esityksen mukaan mainittua lakia sovellettaisiin myös valtion liikelaitoksiin.

Ehdotetun lain mukaan nykyistä hallinnollista jaotusta ei muutettaisi ja ravitsemiskeskus

kuuluisi edelleen valtiovarainministeriön hallinnonalaan.

#### 3.2. Taloudelliset vaikutukset

##### 3.2.1. Aloittava tase

Ravitsemiskeskuksen siirtyessä yleislain mukaiseksi liikelaitokseksi valtioneuvosto päättää tulo- ja menoarvioon sisältyvän valtuutuksen nojalla laitoksen hallintaan siirrettävästä valtion omaisuudesta sekä siitä, mikä osa omaisuudesta merkitään laitoksen peruspääomaksi, muuksi omaksi pääomaksi tai lainaehdoin annetuksi. Määriteltäessä aloitettavaa tasetta on yleistavoitteena pidetty mahdollisimman suurta tasapuolisuutta liikelaitosten, sen asiakkaiden, toimialan ja valtiontalouden kannalta.

Ravitsemiskeskukselle siirrettäisiin sen käytössä nykyisin oleva vaihto-omaisuus (raaka-aineet) ja käyttöomaisuus (koneet, laitteet, kalusteet ja rakennukset). Lisäksi ravitsemiskeskukselle siirtyisi oikeus myynti- ja muiden saamisten perimiseen sekä velvollisuus osto- ja muiden lyhytaikaisten velkojen suorittamiseen. Aloittavassa taseessa käyttöomaisuus arvostettaisiin käypään arvoonsa, joka arvioidaan vuoden 1988 lopussa 7,0 miljoonaksi markaksi. Vaihto-omaisuuden arvioidaan vuoden 1988 lopussa olevan käyvältä arvoltaan noin 14,0 miljoonaa markkaa ja myynti- ja muiden saamisten noin 21,0 miljoonaa markkaa. Ravitsemiskeskukselle siirtyisivät myös sen lyhytaikaiset velat. Niiden määräksi arvioidaan vuoden 1988 lopussa 35 miljoonaa markkaa. Hallinnolliseen kirjanpitoon jäävien velkojen arvioidaan olevan noin 1,0 miljoonaa markkaa saamia suuremmat, mikä summa suoritettaisiin ravitsemiskeskukselle.

Aloitettavan taseen ennakoitaan edellä olevan mukaisesti muodostuvan noin 42 miljoonaksi markaksi. Peruspääomaksi merkittäisiin 2,0 miljoonaa markkaa, muuksi omaksi pääomaksi 3,0 miljoonaa markkaa ja vieraaseen pääomaan pitkäaikaisena lainana valtiolta 2,0 miljoonaa markkaa.

Valtioneuvosto asettaisi ravitsemiskeskukselle tulostavoitteen ottaen huomioon liikelaitokselle asetetut toiminta- ja palvelutavoitteet. Tulostavoitetta asetettaessa otettaisiin huomioon yleislain perustelujen mukaisesti ravitsemiskeskuksen toimiala ja tehtävät, palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet sekä mm.



laitoksella olevat kannattamattomat tehtävät. Tulostavoite asetettaisiin siten, että Ravitsemiskeskukseen liikelatoudellinen tulos kattaisi voitonjakoerät mukaan lukien tuoton Ravitsemiskeskukseen sijoitetulle peruspääomalle.

### 3.2.2. Vaikutukset ravitsemiskeskuselle

Esityksen tavoitteena on ravitsemiskeskusten toiminta- ja palvelukyvyyn sekä taloudellisen tehokkuuden parantaminen. Uudistuksesta johtuvalla ohjausjärjestelmän muutoksella ja hallintomenettelyn kevenemisellä arvioidaan olevan tuottavuutta ja joustavuutta lisäävää ja siten taloudellisuutta parantavaa merkitystä. Talouteen vaikuttavat oma kassatalous (korkotuotot ja -kulut), tuottovaatimus, investointien rahoitustavan muutos ja siirtymävaiheen taloudelliset järjestelyt aloittavassa taseessa.

Uudistuksen ei arvioida merkittävästi muutavan ravitsemiskeskusten menojen ja tulojen suhdetta. Keskeinen menoja lisäävä vaikutus on siirtymävaiheen lainojen lyhennyksillä ja koroilla sekä jatkossa investointien rahoituksella. Ravitsemiskeskusten kannalta esitetyn tase-erien arvostuksen ja rahoitusrakenteen arvioidaan turvaavan toiminnan jatkuvuuden ja kehittämisen. Pitkällä aikavälillä liikelatoudellisen tuloksen arvioidaan muodostuvan riittäväksi, jotta vieraan pääoman lyhennykset ja korot voidaan kattaa ja tulouttaa tuottovaade valtiolle.

Työpaikkaruokailun henkilöstöpoliittisen ja oppilasruokailun opintososiaalisen luonteen vuoksi ravitsemiskeskusten hintatason tulisi pysyä mahdollisimman vakaana ja kohtuullisena. Liikelaitosmuotoon siirtymisestä sinänsä ei ennakoita aiheutuvan välittömiä hinnankorotusseuraamuksia.

### 3.2.3. Toimialavertailua

Ravitsemiskeskusten rahoitusrakenteen muodostamisessa on pyritty vastaavuuteen henkilöstö- ja laitosuokailun alalla toimivien yritysten kanssa. Toimialan keskeiset yritykset Suomessa ovat konsernien osia ja niillä itsellään on tytäryhtiöitä. Yritykset poikkeavat ravitsemiskeskuksesta myös siinä, että niillä on sekä eläkelainoja että huomattavat varaukset.

Toimialalla käyttöomaisuuden tarve on suhteellisen pieni, mikä heijastuu pienenä pitkäai-

kaisen lainan määränä (pl. eläkelainat). Tämä vaikuttaa käyttökatteeseen ja sijoitetun pääoman tuottoon. Ravitsemiskeskusten ennakoitu käyttökate ja sijoitetun pääoman tuotto muodostuisivat hieman alhaisemmiksi kuin alalla keskimäärin. Ravitsemiskeskusten omavaraisuusaste olisi aloittavassa taseessa noin 11 %. Kun eläkelainojen ja varausten vaikutukset eliminoidaan, vastaa rahoitusrakente toimialan rahoitusrakennetta.

### 3.2.4. Vaikutukset valtionaloudelle

Ravitsemiskeskusten siirtyminen yleislain mukaiseksi liikelaitokseksi poistaisi valtion tulo- ja menoarviosta ravitsemiskeskusten käyttötulo- ja -menomomentit, sijoitusmenomomentit ja aikaisempien vuosien käyttämättömät siirtomäärärahat. Ravitsemiskeskus huolehtisi kuitenkin sille kuuluvista vuoden 1988 tilivirastotehtävistä. Uudessa liikelaitosmuodossa valtion tulo- ja menoarvioon otettaisiin valtion tuloina ravitsemiskeskusten voiton tuloutus, ravitsemiskeskuselle lainaehdoin myönnettyjen määrärahojen lyhennykset ja korot, ravitsemiskeskusten eläkemaksut ja muut maksut, jotka johtuvat ravitsemiskeskusten henkilöstölle keskitetyistä suoritettavista korvauksista. Valtion menoina tulo- ja menoarviossa olisivat mahdolliset määrärahat ravitsemiskeskusten peruspääoman korotukseksi, ravitsemiskeskuselle lainaehdoin myönnetty määrärahat, määrärahat mahdollisten korvausten myöntämiseen ravitsemiskeskuselle sekä ravitsemiskeskusten henkilöstön eläkkeet ja muut sen henkilöstölle keskitetyistä suoritettavista korvauksista.

Uudistuksen toteuttaminen ei aiheuta merkittäviä valtionaloudellisia järjestelyjä tai vaikutuksia. Siirtymävaiheessa ravitsemiskeskusella olisi saamia valtiolta noin 1,0 miljoonaa markkaa hallinnollisen kirjanpidon velkojen ja saamisten välisenä erotuksena. Lisäksi ravitsemiskeskusten 1.4.—31.12.1988 hintoihin sisältyvät ja valtiolle tuloutettavat, vuonna 1989 maksuun tulevat lomaoikeuskustannukset, joiden määräksi arvioidaan 13 miljoonaa markkaa, maksettaisiin valtiolta saatavalla pitkäaikaisella lainalla. Ehdotettu aloittava tase merkitsee valtion tulojen lievää kasvua. Tämä johtuu erityisesti investointien rahoitustavan muutoksesta sekä lainojen lyhennyksistä ja koroista sekä tuottovaatimuksesta.



Valtion ravitsemiskeskuksen nettovaikutus budjettitalouteen, kun käyttötuloista ja menoista on vähennetty eläkekustannukset, on ollut seuraava (mmk):

1984	1985	1986	1987 (ennakoitu)	1988 (arvio)
-0,4	+0,3	-2,5	-3,0	-2,0

Liikelaitosmuodossa ravitsemiskeskuksen vaikutuksen budjettitalouteen arvioidaan ehdotetuista rahoitusehdoista muodostuvan seuraavaksi (mmk):

1989	1990	1991	1992
+0,5	+0,5	+0,5	+2,9

Laskelmassa on eläkekustannuksena käytetty 17 % ja tuottovaateena 6 %.

Yleisemmin ravitsemiskeskuksen muuttamisella liikelaitokseksi arvioidaan olevan myönteisiä välillisiä vaikutuksia valtiontaloudelle. Valtion virastojen ja laitosten ruokahuollon kokonaismenot ovat noin 1 100 miljoonaa markkaa vuodessa. Kuntasektorin vastaavat menot ovat vuodessa 4 200 miljoonaa, josta

pääosa suoritetaan valtionapuna. Omalta osaltaan ravitsemiskeskuksen toiminnan kehittäminen voisi parantaa julkisen hallinnon virastojen ja laitosten mahdollisuuksia hankkia tarvitsemansa palvelut mahdollisimman taloudellisesti.

#### 4. Suhde muuhun lainsäädäntöön

Esitys laiksi ravitsemiskesuksesta on valtion liikelaitoksista annetussa laissa tarkoitettu laitokohtainen laki. Yleislaissa on säädetty valtion uudentyypin liikelaitoksen toiminnan, talouden ja hallinnon perusteista.

Uudistuksen yhteydessä on tarkoitus esittää muutettavaksi liikevaihtoveroasetuksen 5 §:ä siten, että ravitsemiskeskus lisättäisiin tämän kohdan mukaan liikevaihtoverovelvollisten valtion laitosten luetteloon. Ravitsemiskeskuksen toiminnan liikevaihtoverollisuus määräytyisi tämän jälkeen liikevaihtoveroasetuksen 2 §:n nojalla, jonka mukaan muun muassa henkilöstö- ja oppilasruokailu on liikevaihtoverosta vapaata.

## YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

### 1. Laki Valtion ravitsemiskesuksesta

1 §. *Hallinnollinen asema.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että ravitsemiskeskukseen sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/87). Yleislaki edellyttää, että sen piiriin siirrettävästä laitoksesta säädetään laitoskohtainen laki.

Ravitsemiskeskuksen asemaa hallinnollisessa jaotuksessa ei ehdoteta muutettavaksi. Ravitsemiskeskus toimisi edelleen valtiovarainministeriön hallinnonalalla.

2 §. *Toimiala ja tehtävät.* Ravitsemiskeskuksen toimialana olisi 1 momentin mukaan henkilöstö- ja laitosruokailu.

Ravitsemiskeskuksen toiminta jatkuisi nykyisellä toimialueella eikä sen toiminta-ajatus uudistuksen johdosta muuttuisi. Ravitsemiskeskuksen tehtävänä olisi tuottaa ja hankkia henkilöstö-, oppilaitos- ja muun laitosruokai-

lun palveluja sekä niihin liittyviä muita palveluja. Tällaisia varsinaisiin ruokailupalveluihin liittyviä muita palveluja olisivat esimerkiksi ruokaloiden ja ruokahuollon suunnittelu, virastojen ja laitosten tarvitsema vieras- ja edustustarjoilu sekä virastojen tai laitosten asiakkaiden palvelu kohteissa, joissa viraston tai laitoksen toiminta ja asiakaspalvelu sitä edellyttävät ja joissa sen järjestäminen ei ole muulla tavoin tarkoituksenmukaista. Tässä tarkoitettuja liitännäispalveluja järjestävät myös muut henkilöstöravintola-alan yritykset. Ravitsemiskeskuksen toimintaan ei edelleenkään kuuluisi varsinaisen majoitusliiketoiminta, anniskeluravintolatoiminta tai yleinen kahvila- ja ravintolatoiminta.

Ravitsemiskeskus voisi tarjota palvelujaan ja ryhtyä ruokalanpitäjäksi ensisijaisesti valtion virastoissa ja laitoksissa sekä muissa julkishallinnon virastoissa ja laitoksissa kuten kunnissa ja kuntainliitoissa. Palveluja voitaisiin myös

tarjota valtion tai julkisyhteisön omistamissa yhteisöissä kuten valtion ja kuntien liikelaitoksissa ja yhtiöissä sekä valtionapua saavissa yhteisöissä kuten yksityisissä valtionapulaitoksissa. Ehdotuksen mukaisen toimialueen määrittelyn tarkoituksena on, että julkisin varoin järjestetty tai tuettu ruokahuolto voidaan niin haluttaessa järjestää tätä varten olevan valtion liikelaitoksen toimesta.

Ehdotuksen mukaan ensisijaisena ravitsemiskeskuksen toimialueena on julkinen hallinto ja sen omistamat ja valtionapua saavat yhteisöt. Toiminnalle tämän toimialueen ulkopuolella tulee olla erityisiä syitä. Asetuksella on tarkoitus säätää, että ravitsemiskeskus voi toimia muualla kuin ensisijaisella toimialueellaan vain, mikäli toiminta välittömästi liittyy valtion ja muun julkishallinnon palvelujen järjestämiseen. Tällainen tarve on esimerkiksi virastotiloja sisältävässä kiinteistöyhtiössä, jossa on huomattava määrä valtion henkilöstöä. Ravitsemiskeskus voisi tällöin solmia ruokalanpitosopimuksen kiinteistöyhtiön tai vastaavan sopijapuolen kanssa.

Ehdotetun lain 2 §:n 2 momentin mukaan ravitsemiskeskukseen tulee toiminnassaan ottaa huomioon erityisesti julkishallinnon virastojen ja laitosten ravitsemispalvelujen tarve. Toimialuetta koskevan säännöksen ohella tämä palvelutavoite ohjaisi Ravitsemiskeskuksen toimintaa siten, että palvelujen luonteen ja laadun sekä alueellisen sijoittamisen tulee vastata julkishallinnon erityisiä tarpeita. Tällaisia erityisiä tarpeita asettavat mm. julkishallinnon henkilöstön erityiset työolot ja työpaikkojen sijoittuminen sekä laitosruokailun erityiset vaatimukset.

Ehdotus vastaa toimialueen osalta nykyistä tilannetta sekä Valtion ravitsemiskeskusta koskevaa lakia, mutta on niitä täsmällisempi. Valtion liikelaitosuudistuksen yleisen periaatteen ja edellä yleisperusteluissa todetun mukaisesti myös hallinnon sisäiset palvelulaitokset tulee asettaa avoimeen kilpailuasemaan virastojen ja laitosten palvelujen tarjonnassa. Voimassa olevan Valtion ravitsemiskeskusta koskevan lain 1 §:n 2 momentin mukaan valtion virasto tai laitos voi, mikäli katsoo sen tarkoituksenmukaiseksi, antaa henkilökuntaruokalan pidon myös muun kuin ravitsemiskeskukseen tehtäväksi. Vastaavaa säännöstä ei ole sisällytetty ehdotukseen, koska ehdotuksen sisältämät tai muutkaan säännökset eivät rajoita virastojen oikeutta käyttää eri ruokalanpitäjä-

yriyten palveluja ja koska virastoja ja laitoksia koskevana sen ei katsota kuuluvan ravitsemiskeskusta koskevaan lakiin. Tarkoituksena on lisäksi, että valtioneuvosto antaa tätä koskevan ohjeen valtion tulo- ja menoarvion yleisissä soveltamismääräyksissä.

Ravitsemiskeskuksen ruokalanpitosopimusten osapuolina ja palvelujen tilaajina olisivat edelleen virastot, oppilaitokset, laitokset ja muut yhteisöt, joiden kanssa ravitsemiskeskus sopii palvelujen tuottamisesta. Palvelujen varsinaisia käyttäjiä ja asiakkaita olisivat virastojen ja laitosten henkilöstö, oppilaitosten opiskelijat sekä laitoksissa olevat.

Lakiehdotuksen 2 §:n 1 momentin mukaan ravitsemiskeskukseksi voitaisiin asetuksella antaa muitakin sille soveltuvia tehtäviä. Tällainen asetuksenantomahdollisuus on tarpeen, jotta ravitsemiskeskukseen tehtäväksi voitaisiin tarkoituksenmukaisessa määrin antaa sen toimialaan liittyviä asiantuntijatehtäviä, joita valtiolla on toisaalta työnantajana henkilöstöruokailun osalta ja toisaalta tehtäviä, jotka liittyvät opiskelijoiden opintososiaalisten palvelujen järjestämiseen ja valtion muissa laitoksissa tapahtuvan ateriapalvelun toteuttamiseen.

Ravitsemiskeskukseen tulisi 2 §:n 2 momentin mukaan ottaa toiminnassaan huomioon myös ravitsemisen terveellisyyttä koskevat yleiset tavoitteet. Tämä palvelua ja toiminnan laatua yleisesti ohjaava tavoite on lausuttu myös nykyisessä Valtion ravitsemiskeskusta koskevassa laissa. Henkilöstö- ja oppilaitosruokailulla on huomattava kansanterveydellinen ja työterveyshuollon tavoitteita palveleva merkitys. Tätä on korostettu muun muassa Kansainvälisen Työjärjestön henkilöstöruokailuosituksessa vuodelta 1956, Työterveyslaitoksen suosituksessa vuodelta 1965 ja lääkintöhallituksen suosituksessa vuodelta 1986. Opetusviranomaiset ovat antaneet koulu- ja oppilasruokailun sisältöä ja ravitsemuksellisia tavoitteita koskevia ohjeita.

Yleislain mukaan eduskunta voi asettaa esityksessä säädettäviksi ehdotettavien pysyvien tavoitteiden lisäksi vuosittain ravitsemiskeskukseen palvelu- ja muita toimintatavoitteita tulo- ja menoarvion käsittelyn yhteydessä. Esityksen mukaan valtioneuvosto voi tarkentaa eduskunnan asettamia tavoitteita tai asettaa tarvittaessa kokonaan uusiakin tavoitteita ravitsemiskeskukseen eduskunnan päätösten rajoissa.

3 §. *Lainanotto.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi ravitsemiskeskuksen oikeudesta ottaa toimintaansa varten yleislain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua lainaa.

Yleislain 8 §:n 1 momentin mukaan liikelaitos voi ottaa toimitusluottoa ja lainaa, jonka takaisinmaksuaika on alle vuoden. Saman pykälän 2 momentissa on säädetty, että liikelaitokselle voidaan laitospöytälaissa laissa antaa eduskunnan suostumuksen rajoissa oikeus ottaa myös muuta kuin lyhytaikaista lainaa ja toimitusluottoa. Liikelaitoslain mukaan tämän pitempiäaikaisen lainan ehdoista ja rajoista päättää valtioneuvosto.

Ravitsemiskeskukselle tulisi turvata mahdollisuus sen tarvitsemien investointien joustavaan toteuttamiseen myös pitkäaikaisella lainanotolla. Kysymykseen tuleva investointitarve koskee tulevana vuosina muun muassa tietotekniikan hyväksikäyttöä kassajärjestelmissä, hallinnon toimitilojen hankkimista ja erityisesti mahdollisuutta eräissä tapauksissa investoida koneiden, laitteiden ja kalusteiden hankkimiseen. Henkilöstö- ja oppilaitosruokailussa sovelletaan toimialalla yleisesti sellaista kustannusten jakoa työnantajan tai oppilaitoksen ja ruokalanpitäjän välillä, että työnantaja tai oppilaitos vastaa tiloista, koneista ja laitteista sekä kalusteista. Eräissä valtionapuyhteisöissä ja mahdollisesti liikelaitosuudistuksen myötä yleislain mukaisissa valtion liikelaitoksissa voi olla tarvetta toteuttaa osittain myös muunlaista hankintojen ja kustannusten jakoa, jolloin ravitsemiskeskuksen on kyettävä vastaamaan myös näistä asiakasvirastojensa ja -laitostensa tarpeista.

4 §. *Asetuksen antaminen.* Pykälässä todettaisiin hallitusmuodon 28 §:stä johtuva toimivalta antaa tarvittaessa lain täytäntöönpanosta säännöksiä asetuksella.

5 §. *Siirtymäsäännös.* Lakiehdotuksessa tarkoitettu Valtion ravitsemiskeskus jatkaisi 1 momentin mukaan nykyisen Valtion ravitsemiskeskuksen toimintaa. Siirtymisajankohtana voimassa olevat ruokalanpitosopimukset, sopimusruokailusopimukset ja muut sitoumukset säilyisivät ennallaan ja ravitsemiskeskus vastaisi velvoitteista edelleen.

Valtion ravitsemiskeskuksen koko henkilöstö siirtyisi yleislain 27 §:n nojalla liikelaitoksen palvelukseen.

Työsopimussuhteisen henkilöstön oikeudellinen asema ei 2 momentin mukaan uudistuksen yhteydessä muuttuisi. Työsopimussuhteinen henkilöstö säilyttäisi entiset oikeutensa ja velvollisuutensa. Voimassaolevat oikeudet ja velvollisuudet turvaava säännös koskisi lähes koko ravitsemiskeskuksen henkilöstöä, josta vain johtaja on virkasuhteessa. Yleislain mukaan liikelaitoksen operatiivisesta toiminnasta vastaisi toimitusjohtaja.

6 §. *Voimaantulo.* Pykälässä säädettäisiin lain voimaantulosta. Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä tarvittaviin lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin esimerkiksi laitoksen johdon asettamiseksi.

## 2. Tarkemmat säännökset

Asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset lähinnä Valtion ravitsemiskeskuksen tehtävistä ja sen lisäksi, mitä hallituksen tehtävistä on säädetty yleislaissa, hallituksen eräistä muista tehtävistä.

## 3. Voimaantulo

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1989.

## 4. Säättämisyjärjestys

Esityksen mukainen laki voidaan säätää tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Uudentyyppisen liikelaitoksen toiminnan ja talouden hallitusmuodosta poikkeavat säännökset sisältyvät yleislakiin, joka on säädetty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

**Laki****Valtion ravitsemiskeskuksesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

**1 §***Hallinnollinen asema*

Valtion ravitsemiskeskus, jäljempänä ravitsemiskeskus on valtiovarainministeriön hallinnonalaan kuuluva liikelaitos, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/ 87).

**2 §***Toimiala ja tehtävät*

Ravitsemiskeskus toimii henkilöstö- ja laitosruokailualalla. Ravitsemiskeskuksen tehtävänä on tuottaa ja hankkia henkilöstö-, oppilaitos- ja laitosruokailun tuotteita ja palveluja sekä muita niihin liittyviä palveluja ensisijaisesti valtion ja muun julkishallinnon virastoille ja laitoksille sekä niiden omistamille ja valtion-apua saaville yhteisöille. Asetuksella voidaan ravitsemiskeskukselle antaa myös muita sille soveltuvia tehtäviä.

Ravitsemiskeskuksen on otettava toimintaansa huomioon erityisesti valtion ja muun julkishallinnon virastojen ja laitosten ravitsemispalvelujen tarve sekä ravitsemispalvelujen terveellisyys.

**3 §***Lainanotto*

Ravitsemiskeskus saa ottaa toimintaansa varten valtion liikelaitoksista annetun lain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua lainaa.

**4 §***Asetuksen antaminen*

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

**5 §***Siirtymäsäännös*

Ravitsemiskeskus jatkaa 14 päivänä helmikuuta 1975 annetussa laissa (101/75) tarkoitetun Valtion ravitsemiskeskuksen toimintaa. Valtion ravitsemiskeskuksen henkilöstö siirtyy tässä laissa tarkoitetun ravitsemiskeskuksen palvelukseen. Työsopimussuhteinen henkilöstö säilyttää aikaisempaan palvelussuhteeseensa liittyvät oikeudet ja velvollisuudet.

Ravitsemiskeskus hoitaa vuoden 1988 toimintaan kohdistuvat, valtion ravitsemiskeskukselle kuuluneet tilinpitotehtävät.

**6 §***Voimaantulo*

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1989.

Tällä lailla kumotaan Valtion ravitsemiskeskuksesta 14 päivänä helmikuuta 1975 annettu laki.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 1988

**Tasavallan Presidentti**

**MAUNO KOIVISTO**

Ministeri *Ulla Puolanne*